

CULTURELE BASISINFRASTRUCTUUR 2017-2020

AANVRAAGFORMULIER

Artikel 3.44 - Digitalisering

Digitale cultuur als continuüm

Activiteitenplan 2017-2020

Stichting

Digitaal Erfgoed Nederland

(DEN)

Den Haag, 31 januari 2016

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Missie en visie	4
Missie	4
Visie: Digitale cultuur als continuüm	4
Digitalisering in de erfgoedsector	7
Digitalisering in de cultuursector	7
Profiel van de instelling	8
2. Kernactiviteiten in 2017-2020	11
Kerntaak 1. Gebruik van digitale culturele informatie maximaliseren	11
Doelstelling	11
Toelichting	11
Concrete acties	12
Kerntaak 2. Digitale collectievorming en archivering van digitale cultuur stroomlijnen	13
Doelstelling	13
Toelichting	13
Concrete acties	14
Kerntaak 3. Acceptatie van internationale kwaliteitscriteria bevorderen	14
Doelstelling	14
Toelichting	15
Concrete acties	16
3. Educatie en participatie	17
4. Organisatie en maatschappelijke positie	18
5. Begroting en prestatiegegevens	20
a. Begroting 2017-2020	20
b. Toelichting op begroting	20
c. Balans (resultaat 2013-2014)	21
d. Personeel en vrijwilligers	21
e. Prestatiegegevens	21
f. Toelichting op het prestatieoverzicht	22
g. Berekende indicatoren	22

Inleiding

"The idea that the piece of work is not finished until the audience comes to it and add their own interpretation of what the piece of art is about, is the grey space in the middle. That grey space in the middle is what the 21st century is gonna be about." (David Bowie, BBC Newsnight, 3-12-1999)

Dit is de subsidieaanvraag van Stichting Digitaal Erfgoed Nederland (DEN) voor de beleidsperiode 2017-2020. DEN dient deze aanvraag in naar aanleiding van de *Subsidieregeling Culturele Basisinfrastructuur 2017-2020*, artikel 3.44 (Digitalisering).

Met deze aanvraag biedt DEN een visie en een actieplan om het huidige werkterrein van DEN te verbreden naar de brede cultuursector. Sinds 1999 werkt DEN als ondersteunende instelling voor erfgoedinstellingen (archieven, musea, bibliotheken met erfgoedcollecties, en archeologische en bouwhistorische instellingen). In de *Agenda Cultuur 2017-2020* (zie p. 95 aldaar) pleit de Raad voor Cultuur voor het verbreden van de ondersteuningsfunctie van DEN naar cultuurproducerende instellingen. De minister heeft dit advies overgenomen in de regeling voor de Culturele Basisinfrastructuur voor 2017-2020, met de aantekening dat de activiteiten van de bovensectorale instelling moeten bijdragen aan een duurzame nationale ICT-infrastructuur voor culturele informatie en aan samenwerking tussen culturele sectoren en tussen collectiebeheerders en gebruikers. Om hier invulling aan te geven kiest DEN voor een integrale benadering van de ondersteuning aan cultuurproducerende en erfgoedbeherende instellingen. Deze integrale benadering wordt in deze subsidieaanvraag conceptueel uitgewerkt als het digitalecultuurcontinuüm.

Deze subsidieaanvraag is het resultaat van vele formele en informele gesprekken en bijeenkomsten in de cultuur- en erfgoedsector. DEN dankt allen die in de aanloop ernaartoe een bijdrage hebben geleverd.

Marco de Niet
directeur

31 januari 2016

1. Missie en visie

Missie

DEN is het nationale kennisinstituut voor digitalisering in de cultuursector. DEN ondersteunt cultuurproducerende en erfgoedbeherende instellingen om in gezamenlijkheid een actieve bijdrage te leveren aan de informatiemaatschappij op basis van digitale collectievorming, archivering en dienstverlening.

Visie: Digitale cultuur als continuüm

Het internet heeft allerlei nieuwe vormen van interactie met digitale cultuur mogelijk gemaakt. Muzikanten delen hun muziek rechtstreeks met hun fans via online platforms, fotografen hebben eigen webwinkels, communities richten virtuele musea in die (soms buiten alle institutionele en juridische kaders) digitale verzamelingen aanleggen en contextualiseren. De ontwikkeling van digitale *devices* voor de consumentenmarkt en de online sociale media zijn hierbij drijvende krachten.

Deze ontwikkeling resulteert in een toenemende druk op professionele cultuurproducerende en erfgoedbeherende instituten. Was voorheen vooral de diversiteit en kwaliteit van het aanbod de regulerende factor om aandacht van gebruikersgroepen te krijgen, nu ligt de regie voor een belangrijk deel bij de gebruikers zelf. Het volstaat niet meer om een institutionele website met een prachtig digitaal aanbod te hebben. Interactie (24/7) met cultuur en erfgoed vindt steeds meer plaats op digitale platforms die niet door cultuurinstellingen zijn opgezet of worden beheerd, zoals Youtube, Instagram, Facebook, Pinterest, Flickr, Wikipedia en IMDB.

Cultuurinstellingen zijn individueel en in samenwerkingsverbanden op zoek naar mogelijkheden om met hun digitale aanbod waarde te creëren voor bestaande en nieuwe gebruikersgroepen. De beleidsbrief *Cultuur beweegt* van minister Bussemaker geeft aan dat daar de gemeenschappelijke doelstelling van de cultuursector ligt: "Het bestaansrecht van kunstenaars en culturele instellingen ligt niet zozeer in de sector zelf maar in de verbinding met de samenleving".¹ Het gaat niet (louter) om de intrinsieke waarde van cultuur en erfgoed maar om de meerwaarde die ermee voor de samenleving wordt gecreëerd. Dit geldt zowel voor het analoge als het digitale cultuuraanbod. In de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed wordt overigens terecht vermeld² dat het niet alleen om de samenleving hier en nu gaat, maar ook om toekomstige gebruikers.

Waardecreeatie met cultuur uit heden en verleden voor nu en de toekomst, dat is in de ogen van DEN de essentie van de digitale uitdaging waar de cultuursector in de komende beleidsperiode voor

¹ Minister Bussemaker, *Cultuur beweegt, de betekenis van cultuur in een veranderende samenleving*, Kamerstuk, 10-06-2013, p. 1.

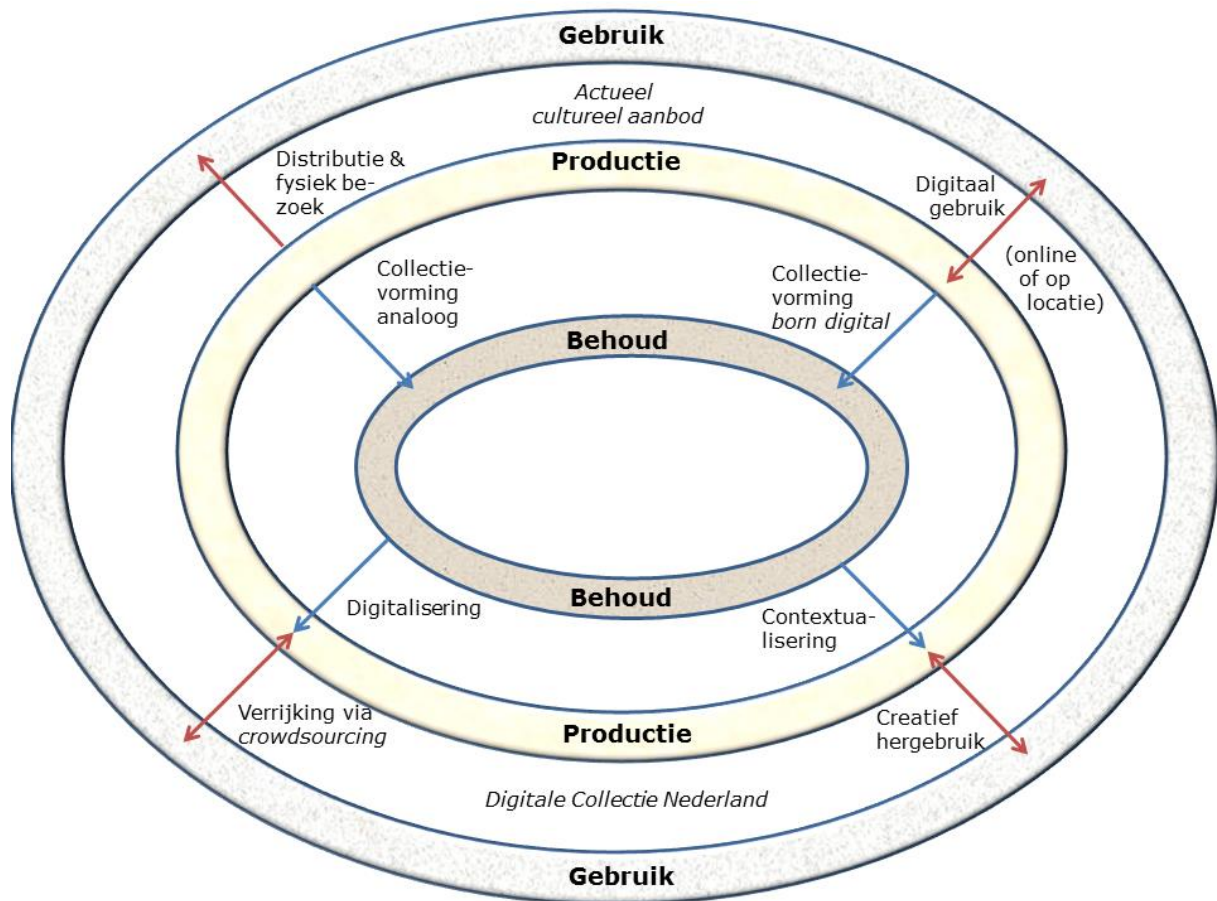
² *Nationale Strategie Digitaal Erfgoed, Een initiatief van het Netwerk Digitaal Erfgoed*. Den Haag, maart 2015, p. 11.

staat. Deze waardecreatie vervult een cruciale rol in de informatiemaatschappij, om ervoor te zorgen dat de toekomstige samenleving niet louter zal bestaan uit informatieconsumenten die in het hier en nu bediend worden, maar ook uit cultureel onderlegde burgers die verbanden kunnen leggen tussen verleden, heden en toekomst.

Productie, gebruik en behoud van cultuur beïnvloeden elkaar hierbij steeds meer. Deze trits is geen lineaire keten meer, maar een dynamisch, interactief proces, waarbij specifieke functies niet (langer) zijn voorbehouden aan specifieke partijen. Professionele cultuurinstellingen, amateurgezelschappen en particulieren benutten nieuwe media om actuele cultuur te presenteren en erfgoedinstellingen creëren nieuwe culturele contexten op basis van hun historische collecties. Gebruik is steeds meer interactief, vernetwerkt en procesmatig. Dit beïnvloedt niet alleen de productie en de wijze van behoud, het genereert ook weer nieuwe digitale content. Behoud van digitale cultuur is een kerntaak van erfgoedinstellingen, maar lang niet alle digitale cultuuruitingen worden voor de lange termijn door erfgoedinstellingen verzameld en beheerd. Niet alles hoeft bewaard te worden en er zijn ook particuliere initiatieven voor digitaal behoud van culturele bronnen. Het onderscheid tussen wat culturele bronnen zijn en wat als cultureel erfgoed bestempeld kan worden is in de digitale omgeving niet strak te maken. In het digitale domein laat een convergentie tussen de cultuursector en de erfgoedsector zich in toenemende mate aftekenen.

Deze wederzijdse beïnvloeding van productie, gebruik en behoud noemt DEN het digitalecultuurcontinuüm. Dit idee staat centraal in de wijze waarop DEN in de beleidsperiode 2017-2020 haar rol als bovensectorale ondersteunende instelling op het gebied van digitalisering wil invullen. De transformatie van traditionele ketens in de cultuursector tot dit digitale continuüm vraagt om een integrale aanpak, over de grenzen van sectoren en domeinen heen, om ontwikkelingen te (helpen) duiden, om kennis over innovatie en nieuwe mogelijkheden tot interactie te delen, om succesfactoren collectief te benoemen en om randvoorwaarden voor samenwerking te expliciteren. Dankzij zo'n integrale aanpak kunnen daadwerkelijk nieuwe samenwerkingsvormen worden gesmeed (tussen instellingen onderling, tussen instellingen en hun doelgroepen en tussen instellingen en partijen buiten de cultuursector) die bijdragen aan de vergroting van de artistieke, maatschappelijke en economische waarde van cultuur, in het bijzonder de *born digital* cultuur.

In de onderstaande figuur wordt het idee van het digitalecultuurcontinuüm nader toegelicht:

Toelichting

In deze figuur visualiseert DEN het digitale continuüm zoals dit zich aan het vormen is in de cultuursector. De bovenkant heeft betrekking op cultuurproducenten (zoals de podiumkunsten, beeldende kunst, muziek, film en fotografie, design en e-cultuur) die met elkaar een actueel cultureel aanbod leveren. De onderkant heeft betrekking op erfgoedinstellingen (die gezamenlijk aan de Digitale Collectie Nederland bouwen). De essentie van een continuüm is uiteraard dat er geen scherpe grenzen getrokken kunnen worden en dat rollen en functies vermengd raken. De dubbele pijlen geven aan waar de zwaartepunten zitten in de digitale interactie tussen aanbieders en gebruikers en dus waar digitale culturele informatie heen en weer 'stroomt'.

De traditionele analoge relatie tussen productie, gebruik en behoud bevindt zich in de figuur linksboven. Dit valt buiten het werkkerrein van DEN.

Het gebied rechtsboven verbeeldt de wijze waarop cultuurproducerende instellingen digitale media inzetten in hun huidige culturele aanbod. Ook geeft het aan dat *born digital* culturele collecties gevormd worden. Een deel daarvan komt terecht in de verzamelingen van erfgoedinstellingen, ten behoeve van langdurig beheer en behoud.

Nadat erfgoedinstellingen zich ontfemd hebben over analoge culturele collecties kunnen ze besluiten de collecties te digitaliseren ter bevordering van het gebruik ervan (linksonder). Dankzij crowdsourcing kunnen ook gebruikers bijdragen aan de verrijking ervan.

Het gebied rechtsonder benoemt de rol van erfgoedinstellingen om hun collecties met *born digital* cultureel erfgoed te contextualiseren en hergebruik te bevorderen. Dat hergebruik is gelijk weer een bijdrage aan de productie van nieuwe culturele content, die al dan niet kan worden opgenomen in de infrastructuur voor behoud.

Digitalisering in de erfgoedsector

Mede dankzij de activiteiten van DEN bestaat er een goed inzicht in de mate waarin erfgoedinstellingen zich digitaal manifesteren en welke obstakels zij daarbij ondervinden. In het kader van het Europese project ENUMERATE heeft DEN kengetallen verzameld over de groei van digitale erfgoedcollecties, de mate waarin ze gebruikt worden, welke kosten daarmee gepaard gaan en in hoeverre de digitale collecties duurzaam bewaard worden³. De meeste erfgoedinstellingen zijn digitaal actief, maar zijn nog wel in een transitie van een projectmatige aanpak naar een situatie waarin structurele investeringen worden gedaan. *Born digital* materiaal heeft nog geen groot aandeel in de collecties. Zowel om economische redenen als om het publiek goed te bedienen is het wenselijk dat erfgoedinstellingen domeinoverstijgend samenwerken.

Om deze samenwerking te intensiveren is in 2014 het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE) van start gegaan onder regie van het ministerie van OCW. Het NDE is een landelijk samenwerkingsverband in de volle breedte van de erfgoedsector dat toewerkt naar gemeenschappelijke voorzieningen die de zichtbaarheid, bruikbaarheid en houdbaarheid van digitaal erfgoed bevorderen. Hiertoe is de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed opgezet⁴. DEN is nauw betrokken geweest bij de opzet van het NDE. De coördinatoren van het NDE-werkprogramma 2015-2016 hebben (op basis van additionele financiering) hun werkplek bij DEN.

Ook op Europees niveau is er sprake van een groeiende bovensectorale samenwerking, met name onder invloed van Europeana. Europeana zorgt voor harmonisatie van zowel beleid als praktijk op het gebied van digitaal erfgoed, in het bijzonder aggregatie en toegankelijkheid. DEN is formeel partner van Europeana in de subsidieaanvragen bij de Europese Commissie op het gebied van verzamelen en beschikbaar maken van kengetallen over digitaal erfgoed in Europa. Ook heeft DEN zitting in de Europeana Members Council.

Digitalisering in de cultuursector

Momenteel voert Panteia, in opdracht van de Raad voor Cultuur en het ministerie van OCW, een onderzoek uit onder cultuurproducerende instellingen over hun digitaliseringsactiviteiten en hun behoefte aan ondersteuning daarbij. Dit rapport wordt in het voorjaar van 2016 verwacht. Het is wel al duidelijk dat ook voor de cultuurproducerende instellingen "het digitaal verspreiden en

³ pro.europeana.eu/enumerate

⁴ www.den.nl/nieuws/bericht/4775

beheren van cultuur een blijvende opgave is⁵. In Engeland blijkt het merendeel van de cultuurinstellingen inmiddels een digitaal instrumentarium te benutten voor marketing, bedrijfsvoering en behoud en archivering. Bijna de helft van de cultuurinstellingen daar levert cultuurproducten die *born digital* zijn⁶.

In een aantal gesprekken die DEN ter voorbereiding op deze subsidieaanvraag heeft gevoerd met Nederlandse cultuurproducerende instellingen⁷ is gebleken dat er een grote behoefte is aan kennis om gefundeerde keuzes te kunnen maken over digitale archivering, formaten en kwaliteitscriteria, en ook licenties en verdienmogelijkheden. De instellingen lopen tegen dezelfde vraagstukken over digitalisering, langetermijnbewaring en ontsluiting van hun digitale collecties en archieven aan als erfgoedinstellingen. Beheer van het eigen archief en de collectie is voor cultuurproducerende instellingen echter geen hoofdzaak, waardoor er vaak geen geormerkte budgetten of specialistische functionarissen voor zijn. Ze maken zich zorgen over de gebrekkige afstemming met de erfgoedsector over het verzamelen, ontsluiten, bewaren en beschikbaar houden van cultuurproducten (zowel analoog als digitaal). Uit de gesprekken is een behoefte aan ondersteuning op het gebied van digitalisering gebleken, niet alleen wat betreft de praktische uitvoering, maar ook wat betreft de ontwikkeling van beleid, langetermijnvisie en samenwerking met de erfgoedsector. De gesprekspartners toonden enthousiasme over de rol die DEN in het afgelopen decennium heeft vervuld.

Profiel van de instelling

Digitaal Erfgoed Nederland (DEN) is in 1999 opgericht als vereniging van erfgoedinstellingen die hun krachten bundelen op het gebied van digitalisering van collecties en de presentatie ervan op internet. Sinds 2005 is DEN een stichting met als hoofdtak kwaliteitszorg voor digitaal erfgoed op basis van zelfregulering. Goede kennisbemiddeling is een cruciaal onderdeel van deze vorm van kwaliteitszorg. De positie van DEN in de erfgoedsector is niet die van een centraal expertisecentrum, maar van een netwerkpartner die kennisdeling bevordert over de grenzen van specifieke erfgoedsectoren (met name archieven, musea en bibliotheken met erfgoedcollecties) heen. Alle medewerkers in erfgoedinstellingen die betrokken zijn bij digitale collectievorming en digitale dienstverlening vormen de primaire doelgroep. Via partijen als Europeana, de Taalunie en Unesco en in Europese projecten draagt DEN ook bij aan kennisdeling buiten Nederland.

Sinds 2005 heeft DEN invulling gegeven aan een breed pakket aan taken en voorzieningen:

- onderhouden van een kennisbank (documenten, tools)
- nieuwsvoorziening (nieuwsbrief, evenementenagenda)

⁵ Minister Bussemaker, *Ruimte voor cultuur, Uitgangspunten Cultuurbeleid 2017-2020*. Kamerstuk 08-06-2015, p. 17-18.

⁶ *Digital Culture 2014, How arts and cultural organisations in England use technology, Research report*. Digital R&D Fund for the arts, 2014, p. 14.

⁷ DEN heeft gesproken met het Mondriaan Fonds, Amsterdams Fonds voor de Kunsten, de Nationale Opera & Ballet, het Jazzarchief, LKCA, Boekmanstichting, Waag Society, de Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers en een groep van professionele fotografen.

- aanjagen en faciliteren van kennisontwikkeling in de sector
- evenementen (studiedagen, workshops, congressen)
- bijdragen aan (vak)onderwijs
- kennisdeling via publicaties, presentaties en deelname aan bijeenkomsten
- documenteren van innovatie in 'best practices' en 'basic practices'
- bijdragen aan sectorale en bovensectorale onderzoeks- en kennisagenda's
- monitoring (de praktijk in kaart brengen en trends benoemen, o.a. ten behoeve van *evidence based* beleidsontwikkeling)
- advisering over digitale samenwerking (bijv. projecten en programma's)
- advisering op het gebied van beleidsontwikkeling
- internationale vertegenwoordiging op bestuurlijke en inhoudelijke onderwerpen

Bij al deze activiteiten zoekt DEN steeds nauwe samenwerking met erfgoedprofessionals. Alleen door directe samenwerking met uitvoerenden kan kennisdeling tot in de haarvaten van de erfgoedsector doordringen.

DEN bepleit een integrale benadering van het onderwerp digitalisering, gevisualiseerd in de Kwaliteitscyclus Digitaal Erfgoed⁸. Digitale collectievorming en dienstenontwikkeling zijn geen ad hoc activiteiten, maar bestaan uit een samenstel van (soms complexe) processen, waarin keuzes gemaakt moeten worden, zowel op beleidsniveau als in de uitvoering. De keuzes die een individuele instelling maakt zijn afhankelijk van ambities, beschikbare middelen en ICT-voorzieningen, doelgroepen, sector- en instellingstradities en aanwezige kennis. Deze institutionele inkadering van digitalisering resulteert in een spanningsveld tussen vraag en aanbod. Terwijl de instellingen zo goed mogelijk willen laten zien wat zij letterlijk en figuurlijk in huis hebben, spreken gebruikers (en beleidsmakers in hun kielzog) de wens uit dat erfgoedinstellingen gemeenschappelijke diensten tot stand brengen, waarbij niet de instelling, maar de inhoud van gekoppelde collecties en de bijbehorende kennis centraal staan (de 'Digitale Collectie Nederland').

De kwaliteitszorg zoals DEN die in het afgelopen decennium heeft ingevuld houdt rekening met deze dualiteit. Enerzijds ondersteunt DEN instellingen bij het professionaliseren van hun eigen digitale processen en diensten door instrumentarium te ontwikkelen dat de instellingen intern kunnen benutten, anderzijds zoekt DEN steeds naar mogelijkheden om (bovensectorale) samenwerking tussen instellingen te versterken. Zo is DEN (mede-)oprichter van de Culturele Coalitie Digitale Duurzaamheid, de Werkgroep Auteursrecht en Erfgoed, de Digital Art Force en het overleg Meten is Weten. Ook ondersteunt DEN samenwerking en kennisdeling in de erfgoedsector via activiteiten van de Museumvereniging, LCM, BRAIN, Archief2020 en AVA_NET.

Met de verbreding van het werkveld van de erfgoedsector naar de brede cultuursector in de beleidsperiode 2017-2020 wordt het spanningsveld tussen algemene/extensieve dienstverlening en

⁸ <http://www.den.nl/thema/132/kwaliteitscyclus-digitaal-erfgoed>

specifieke/intensieve ondersteuning voor DEN groter. De omvang en capaciteit van de organisatie laten het niet toe dat DEN intensieve ondersteuning biedt aan individuele instellingen. Wel is de ervaring van DEN dat juist ondersteuning aan individuele instellingen of zelfs individuele erfgoedprofessionals grote impact kan hebben. Om goede keuzes te kunnen maken in de nieuwe beleidsperiode kiest DEN voor een strakke inkadering van producten en diensten op basis van de volgende uitgangspunten:

1. Digitalisering is een breed begrip. Voor de beleidsperiode 2017-2020 legt DEN de focus op het produceren, gebruiken en behouden van een digitaal cultureel aanbod (zowel *born digital* als gedigitaliseerd in engere betekenis). Alle andere vormen van digitalisering waar een cultuur- of erfgoedinstelling mee te maken heeft (kantoorautomatisering, relatiebeheer, marketingstrategie) vallen buiten het werkterrein van DEN.
2. DEN zal zich in de actieve ondersteuning beperken tot publiek gefinancierde cultuur- en erfgoedinstellingen. Dit uitgangspunt komt voort uit de betrokkenheid van DEN bij de beleidsontwikkeling op het gebied van digitaal erfgoed, in het bijzonder bij het ministerie van OCW (DEN is zijdelings ook bij Europese en provinciale/regionale beleidsontwikkeling betrokken). Als bovensectorale ondersteunende instelling in de BIS staat DEN het dichtst bij cultuurinstellingen die dit beleid omzetten naar praktijk. Overigens hebben de meeste producten en diensten van DEN een open karakter, zodat uiteraard ook privaat gefinancierde instellingen er naar believen gebruik van kunnen maken.
3. De betrokkenheid van DEN bij activiteiten van individuele cultuur- en erfgoedinstellingen moet zich altijd vertalen naar een resultaat dat ten goede komt aan bredere (samenwerkings)verbanden, bijvoorbeeld in de vorm van een bijdrage aan de kennisbank van DEN. Met dit uitgangspunt wil DEN voorkomen dat ze als consultant voor interne digitale aangelegenheden wordt ingeschakeld. De inzet van DEN moet zich altijd verhouden tot vernetwerking van de cultuursector en het geschetste digitale cultuurcontinuüm.
4. DEN zal actief samenwerking zoeken (ook internationaal) met intermediaire partijen die de kennis- en kwaliteitsinstrumenten van DEN kunnen doorzetten naar (andere) cultuur- en erfgoedinstellingen ('*train the trainer*'). Voorbeelden van intermediaire partijen zijn brancheorganisaties, sectorinstituten, federaties, fondsen en knooppunten. DEN zoekt geen centralistische rol met monopolie op kennis maar een vernetwerkte rol die bijdraagt aan *life long learning* van cultuurprofessionals op het gebied van productie, gebruik en behoud van digitale cultuur.
5. Veel instellingen in de cultuur- en erfgoedsector hebben nauwe banden met andere sectoren en domeinen, zoals de overheid (archieven), wetenschap (data-archieven), media (AV-archieven), creatieve sector (musea) en onderwijs (bibliotheken). DEN zoekt geen actieve rol in deze andere domeinen, maar zoekt wel aansluiting bij belangrijke intermediaire/ondersteunende partijen, om verbinding met ontwikkelingen in de cultuursector te kunnen leggen.

2. Kernactiviteiten in 2017-2020

In de beleidsperiode 2017-2020 staat ondersteuning van de werking van het digitale cultuurcontinuüm centraal, met inachtneming van de genoemde uitgangspunten. DEN heeft drie kernactiviteiten benoemd om hieraan uitvoering te geven:

1. Gebruik van digitale culturele informatie maximaliseren (waardecreatie).
2. Digitale collectievorming en archivering van digitale cultuur stroomlijnen (culturele content).
3. Acceptatie van internationale kwaliteitscriteria bevorderen (randvoorwaarden).

Per kernactiviteit zal DEN het bestaande pakket aan producten en diensten, zoals ontwikkeld voor de erfgoedsector, langs het nieuwe beleid, gericht op cultuur in bredere zin, leggen. Ten opzichte van de huidige beleidsperiode zal dus niet zozeer de aard van de ondersteunende werkzaamheden veranderen, maar wel de inhoudelijke invulling ervan, ten dienste van de nieuwe, bredere doelgroep.

Kerntaak 1. Gebruik van digitale culturele informatie maximaliseren (waardecreatie)

Doelstelling

Beïnvloeding van het beleid van cultuur- en erfgoedinstellingen om hun digitale culturele producten en diensten optimaal beschikbaar en bruikbaar te maken voor de samenleving.

Toelichting

DEN stelt zich ten doel om meer inzicht te bieden in succesvolle methoden om waarde te creëren met digitale culturele content, zowel online als in een hybride fysiek/digitale context. De cultuur- en erfgoedinstellingen kunnen die inzichten benutten bij het vernieuwen van hun informatiebeleid.

In de kamerbrief *Cultuur beweegt* spreekt de minister over drie vormen van waardecreatie: maatschappelijke waarde, artistieke waarde en economische waarde. DEN zal deze drie vormen van waardecreatie centraal stellen in de nieuwe beleidsperiode.

Wat de maatschappelijke waarde van digitale cultuur betreft, onderscheidt DEN drie invalshoeken: culturele content als informatie, als bewijs en als beleving. De culturele en erfgoedcollecties in Nederland kunnen zowel beroepsmatig (in de wetenschap, het onderwijs en het toerisme) als hobbymatig worden geraadpleegd om kennis en informatie te verwerven over cultuur en geschiedenis van ons land, al dan niet in internationale context. Het digitaal ontsluiten en beschikbaar stellen van collecties (waar nodig op basis van licenties) is een belangrijke bijdrage van cultuur- en erfgoedinstellingen aan de informatiemaatschappij. Specialistische diensten als Europeana en Delpher en brede internetplatforms als Wikipedia spelen een grote rol in de vindbaarheid van deze informatie.

Naast goede vindbaarheid is ook de herkomst en betrouwbaarheid van een informatiebron relevant, bijvoorbeeld ter onderbouwing van een bewijs in de wetenschap of bij genealogisch of historisch onderzoek. Het garanderen van de authenticiteit van een bron is een belangrijke bijdrage van cultuur- en erfgoedinstellingen aan de informatiemaatschappij. Uit gebruikersonderzoek blijkt ook dat betrouwbaarheid een belangrijk motief is om gebruik te maken van professioneel beheerde digitale collecties.

De derde vorm van waardecreatie gaat over de culturele beleving. Ook digitale culturele bronnen kunnen mensen amuseren, ontroeren, boos of blij maken, aanzetten tot debat en reflectie of anderszins raken. Onderzoek naar dit aspect staat nog in de kinderschoenen⁹.

In de beleidsperiode 2017-2020 zal DEN hulpmiddelen identificeren of zelf ontwikkelen om de maatschappelijke waarde van digitale culturele content en de aard van de relaties tussen instellingen en hun gebruikersgroepen te kunnen duiden. Verder zal DEN op basis van analyse van en rapportage over praktijkvoorbeelden (ook van buiten de cultuursector) kennis over succesvolle vormen van waardecreatie beschikbaar stellen.

De doelstellingen van DEN op het gebied van artistieke waarde hangen samen met selectiecriteria ten behoeve van digitale collectievorming en digitale archivering, zoals in de volgende paragraaf zal worden beschreven.

Wat economische waarde betreft: in de cultuursector is een grote behoefte aan businessmodellen met digitale culturele content en beleidsmakers dringen aan op meer publiek-private samenwerking en cultureel ondernemerschap met digitale cultuur. Er is in de afgelopen jaren in diverse projecten in de cultuur- en erfgoedsector geëxperimenteerd met verdienmodellen, bijvoorbeeld in het project Beelden voor de Toekomst, maar het blijkt lastig om deze modellen in de praktijk te bestendigen of zelfs maar kostendekkend te krijgen. De meeste digitale diensten worden in stand gehouden met projectmiddelen of door reallocatie van bestaande budgetten. DEN zal zich ervoor inspannen meer inzicht te genereren in de kosten en baten van digitale culturele diensten.

Concrete acties

- Goede voorbeelden van waardecreatie ('best practices') documenteren en contextualiseren;
- Indicatoren ontwikkelen om waardecreatie met digitale culturele content te kunnen meten en vergelijken. Hierbij wordt aansluiting gezocht met het ENUMERATE Framework en het Europeana Impact Framework. DEN zal deze indicatoren documenteren en uitdragen, maar

⁹ Op het moment van schrijven is DEN betrokken bij een EU-aanvraag voor onderzoek naar de omgang met digitale culturele collecties van een sensitief (bijv. discriminerend) karakter.

het is aan cultuurinstellingen zelf om te bepalen of ze deze indicatoren zullen/kunnen toepassen of als benchmark gebruiken¹⁰;

- Onderzoek naar en evaluatie van bestaande verdienmodellen in de culturele sector;
- Organisatie van workshops rond het thema businessmodelinnovatie;
- Advisering van beleidsmakers over aantoonbaar succesvolle businessmodellen en over de (mate van) ontwikkeling van informatiebeleid in de cultuursector;
- Uitvoering van het managementprogramma voor directeuren van cultuur- en erfgoedinstellingen;
- Advisering aan en ondersteuning van projecten en programma's die diensten ontwikkelen waarin digitale culturele content uit meerdere culturele instellingen wordt samengebracht;
- Langjarige samenwerking bewerkstelligen met partners in de creatieve sector (bijv. Waag Society, CLICK//NL) en de wetenschap (CLARIAH) om de doorwerking van digitale cultuur in andere maatschappelijke domeinen te kunnen volgen.

Kerntaak 2. Digitale collectievorming en archivering van digitale cultuur stroomlijnen (digitale culturele content)

Doelstelling

De relaties tussen cultuurproducenten en erfgoedinstellingen versterken op het gebied van digitale collectievorming en digitale archivering, in het bijzonder op het gebied van *born digital* cultuur in het publieke domein.

Toelichting

Een van de belangrijkste thema's in het continuüm waar cultuurproducerende instellingen en erfgoedinstellingen elkaar ontmoeten is digitale collectievorming. Er zijn al goede voorbeelden te geven van samenwerking tussen producenten en beheerders: Beeld en Geluid beheert een grootschalig digitaal archief met de producties van de publieke omroepen; EYE Filmmuseum werkt nauw samen met filmmakers; in de archiefsector werken overheidsarchieven aan de ontwikkeling van een landelijk e-depot voor overheidsinformatie; LIMA beheert een e-depot met werk van mediakunstenaars (deels in bezit bij Nederlandse musea) en Het Nieuwe Instituut heeft onlangs het eerste grootschalige *born digital* archief van een architect in de collectie opgenomen. Als we de gehele cultuursector overzien, staat samenwerking rond digitale acquisitie en langdurige archivering nog in de kinderschoenen, zeker waar het *born digital* cultuur betreft¹¹. Veel cultuurproducerende instellingen leggen ad hoc digitale collecties aan, bijvoorbeeld door uitvoeringen digitaal vast te leggen, of door objecten uit de eigen collectie, de bibliotheek of het archief te digitaliseren. DEN is van mening dat we een situatie moeten vermijden waarin cultuurproducerende instellingen (of in ieder geval de instellingen die met publieke middelen

¹⁰ Zie *Ruimte voor cultuur*, p. 18: "Het is van belang dat instellingen de ruimte krijgen om hun eigen strategie en beleid te bepalen voor online publieksbereik, samenwerking, kennis en ICT- voorzieningen. Instellingen kunnen daarbij zelf het beste bepalen welke doelen en indicatoren ze kiezen."

¹¹ Culturele Coalitie Digitaal Erfgoed, *Born digital erfgoed is bedreigd erfgoed*, maart 2015.

worden gefinancierd) op grote schaal moeten investeren in duurzame digitale archiefsystemen. Dat is (in gezamenlijkheid) een kerntaak van de erfgoedsector, maar veel erfgoedinstanties worstelen zelf nog met het inrichten van systemen en workflows om digitale content in de collectie op te nemen. De urgentie om dit te veranderen neemt snel toe met de groei van *born digital* informatie in het algemeen en digitale culturele producten in het bijzonder. DEN zal zich ervoor inzetten om de dialoog tussen producenten en bewaarinstellingen te versterken, met speciale aandacht voor landelijke selectiecriteria (bijvoorbeeld op basis van artistieke en maatschappelijke waarde) en workflows rond digitale collectievorming.

Concrete acties

- Vanuit het besef dat de mogelijkheden tot digitaal duurzaam bewaren al bepaald worden bij de creatie van digitale bestanden, zal DEN richtlijnen voor cultuurproducerende instellingen opstellen en uitdragen ten behoeve van samenwerking op het gebied van houdbare, bruikbare en zichtbare digitale cultuurproducten;
- Doorontwikkeling van het instrumentarium dat DEN in de huidige beleidsperiode heeft ontwikkeld (o.a. met de Vlaamse partner PACKED vzw) ten behoeve van een zelfanalyse door instellingen om hun 'digitale volwassenheid' te bepalen;
- DEN zal nader in kaart brengen hoe omvangrijk de digitale collectievorming momenteel is bij cultuurproducerende instellingen, wat de mogelijkheden ervan zijn en in welke mate deze collecties al duurzaam bewaard worden. DEN zal hierbij aansluiten op het ENUMERATE Framework en samenwerking zoeken met de Boekmanstichting voor opname van deze gegevens in de Cultuurindex (waarin momenteel al ENUMERATE-data vanuit de erfgoedinstanties zijn opgenomen);
- In het Unesco PERSIST-project werkt DEN aan internationale richtlijnen voor waardering van *born digital* culturele content ten behoeve van collectievorming. DEN zal deze richtlijnen in Nederland uitdragen en de implementatie ervan ondersteunen;
- Als secretaris van de Culturele Coalitie Digitale Duurzaamheid zal DEN de werking van de CCDD versterken door meer cultuurproducerende instellingen te betrekken in de werkzaamheden van de CCDD;
- Samenwerking met beroeps- en brancheorganisaties op het gebied van bewustwording en competentieontwikkeling;
- Als partner in de Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid (NCDD) zal DEN ten behoeve van de cultuursector ontwikkelingen op het gebied van digitale duurzaamheid in de andere delen van de publieke sector documenteren, in het bijzonder wetenschap en overheid.

Kerntaak 3. Acceptatie van internationale kwaliteitscriteria bevorderen (werking van het continuüm)

Doelstelling

De acceptatie en implementatie van open informatietechnologische standaarden en andere kwaliteitscriteria bevorderen ten behoeve van open uitwisseling en breed gebruik van digitale culturele content.

Toelichting

Het gebruik van open standaarden is een belangrijke randvoorwaarde voor goede werking van het digitale cultuurcontinuüm. Open standaarden bevorderen niet alleen de uitwisseling van data en digitale objecten tussen cultuurproducerende instellingen en erfgoedinstellingen, maar ook met de digitale buitenwereld (bijv. sociale media). Het uitdragen en bevorderen van open standaardisatie in de erfgoedsector is al sinds 2005 een kernactiviteit van DEN. DEN is geen normerend instituut en kan de toepassing van standaarden niet afdwingen. Wel streeft DEN naar afspraken met subsidiegevers en fondsen om gebruik van open standaarden en andere kwaliteitsprincipes op basis van 'pas toe of leg uit' op te nemen in hun subsidievoorwaarden.

DEN houdt een online register van ICT-standaarden bij die in gebruik zijn in de erfgoedsector. Dit register van standaarden is een integraal onderdeel van de kennisbank van DEN, zodat er naast documentatie over standaardisatie ook verwijzingen gegeven kunnen worden naar projecten en diensten waar open standaarden in gebruik zijn. Op deze wijze kunnen gebruikers van het register gelijk voorbeeldimplementaties vinden. DEN zal onderzoek doen naar overeenkomsten en verschillen in gebruik van open ICT-standaarden tussen cultuurproducerende en erfgoedbeherende instellingen.

Aanvullend op dit register heeft DEN DE BASIS ontwikkeld. DE BASIS is de set van minimale kwaliteitseisen voor digitaal erfgoed. DE BASIS is ontwikkeld ten behoeve van crossmediale inzet van digitaal erfgoed en deelname aan gemeenschappelijke dienstverlening. In de afgelopen jaren heeft DEN minimale kwaliteitseisen opgesteld voor vervaardiging, beschrijving, vindbaarheid, presentatie en duurzaamheid van digitaal erfgoed en voor auteursrechtenbeheer¹². Deze onderdelen van DE BASIS zijn steeds in nauw overleg met experts opgesteld en geactualiseerd. Ook vanuit Europa is belangstelling voor DE BASIS. In samenwerking met Europeana is bijvoorbeeld een Engelse versie gemaakt van DE BASIS voor auteursrechtenbeheer.

In de beleidsperiode 2017-2020 zal DEN onderzoeken in hoeverre DE BASIS direct van toepassing kan zijn op de digitaliseringsactiviteiten van cultuurproducerende instellingen. Omdat DE BASIS een goed geconstrueerd en breed gedragen instrument in de erfgoedsector is (en ook door ICT-dienstverleners wordt gesteund), leent het zich goed voor deze vergelijking en het vaststellen van overeenkomsten en verschillen. Deze bevindingen zullen voor DEN waardevol zijn om gedurende de beleidsperiode 2017-2020 te bepalen waar maatwerk in de ondersteuning aan cultuurproducerende instellingen nodig zal zijn.

Een interessante *case* zal DE BASIS voor auteursrechtenbeheer zijn. Deze is speciaal ontwikkeld voor erfgoedinstellingen, die de auteurswet in de huidige vorm als een belemmering zien om 20e-eeuwse collecties die geen commerciële waarde meer hebben maar wel culturele/historische waarde, te digitaliseren. Cultuurproducerende instellingen zijn vaak rechthebbenden, maar ook zij

¹² <http://www.den.nl/debasis>

ervaren problemen in de werking van het auteursrecht, bijvoorbeeld in verband met de grote hoeveelheid andere rechthebbenden met wie afspraken gemaakt moeten worden over (eventuele) vergoedingen. De Nederlandse Opera bijvoorbeeld heeft gemeld dat de complexiteit en de kosten van het regelen van het auteursrecht een van de oorzaken is waarom de deelname van Nederland aan het Europese The Opera Platform¹³ beperkt blijft tot één of twee producties per jaar. Aangezien DEN geen belangenbehartiger is maar een kennisinstituut, zal ze vanuit een helicopterview de knelpunten rond het auteursrecht in de context van digitale cultuur in kaart brengen om de discussie over eventuele aanpassing van de auteurswet te voeden.

Concrete acties

- Onderzoek naar veelvoorkomende (open) standaarden in de cultuursector bij digitaliseringsactiviteiten, ten behoeve van uitbreiding/aanpassing van het register van standaarden in de kennisbank van DEN;
- Onderzoek naar de mate waarin DE BASIS, zoals voor de erfgoedsector ontwikkeld, toepasbaar is op de bredere cultuursector. Op basis van dit onderzoek zal DE BASIS als set worden aangepast of uitgebreid;
- Documenteren en uitdragen van nieuwe internationale standaarden die zich voordoen, bijvoorbeeld op het gebied van 3D-digitalisering;
- Met name in het kader van het Netwerk Digitaal Erfgoed zal DEN in de komende jaren de ontwikkelingen rond open (linked) data nauwgezet volgen en documenteren, teneinde de met publiek geld gefinancierde cultuurinstellingen te stimuleren (de informatie over) hun collecties digitaal zo open mogelijk te publiceren. In het bijzonder zal DEN kijken naar de wetswijzigingen die impact hebben op cultuur- en erfgoedinstellingen, zoals de Wet Hergebruik Overheidsinformatie en de privacywetgeving;
- Het stimuleren van (de grotere) bewaarinstellingen in de cultuur- en erfgoedsector om te komen tot certificering van hun digitale depots zodat deze kunnen fungeren als betrouwbare digitale bewaarplaats voor culturele instellingen.

¹³ <http://www.theoperaplatform.eu/en>

3. Educatie en participatie

Voor DEN als kennisinstituut zijn actieve kennisdeling, educatie en participatie cruciale activiteiten. DEN is actief betrokken bij zowel formeel vakonderwijs als niet-formeel onderwijs, en de producten en diensten die DEN tot op heden heeft ontwikkeld dragen bij aan *life long learning* van erfgoedprofessionals. DEN is reeds enige jaren betrokken bij curriculumontwikkeling van onder andere de Reinwardt Academie en GO-opleidingen en treedt daar ook op als gastdocent, evenals bij de Universiteit Leiden. Zelf heeft DEN in 2014 een succesvol vijfdaags managementprogramma ontwikkeld voor directeuren van middelgrote erfgoedinstellingen. Voor meer specialistische onderwerpen organiseert DEN eigen bijeenkomsten, zoals themadagen, workshops en open erfgoedkoffies. Sinds 2004 organiseert DEN zelf grootschalige en succesvolle conferenties op het gebied van digitaal erfgoed, waarvan vier maal voor een internationale doelgroep. Ook geeft DEN lezingen en workshops op conferenties in het buitenland. Kortom, in de erfgoedsector is DEN een actieve en gewaardeerde kennispartner.

Voor de brede cultuursector staat DEN op dit punt nog vrijwel aan het begin. DEN is wel al enige jaren als ambassadeur en gastdocent betrokken bij het programma Leiderschap in Cultuur (LinC) dat Kennisland met financiering door het ministerie van OCW uitvoert, maar de verwachting is dat niet veel cultuurproducerende instellingen DEN zullen kennen. Om die reden zal DEN in 2017 starten met een brede communicatiecampagne en het uitbreiden van de contacten met de cultuurfondsen, opleidingen en intermediaire partijen om de positie van DEN in de cultuursector te versterken.

De website www.den.nl zal het centrale instrument voor documentatie blijven. In 2017 wordt een nieuwe versie van de website gelanceerd die rekening houdt met de cultuurproducerende instellingen als nieuwe gebruikersgroep. De kennisbank zal een belangrijk onderdeel van de website blijven, maar de indeling ervan zal op de verbrede doelgroep worden aangepast. DEN heeft een Adviesraad met vertegenwoordigers uit het veld die de ontwikkeling van de Kennisbank begeleidt. Cultuurproducerende instellingen zullen uitgenodigd worden hieraan deel te nemen. Verder zal DEN de website blijven gebruiken voor het publiceren van nieuwsberichten over digitale cultuur, persoonlijke blogs, grafieken over de stand van digitalisering in Nederland, aankondigingen van evenementen en verslagen van bijeenkomsten. DEN is tevens actief op diverse sociale media, zoals Twitter (bijna 5000 volgers) en LinkedIn (1500 relaties). DEN hanteert een positieve, motiverende toon in de communicatie, om te benadrukken dat innovatie en digitalisering mooie kansen bieden.

DEN is voornemens jaarlijks een (in omvang beperkt) klanttevredenheidsonderzoek uit te zetten in de cultuursector, om te kunnen meten in hoeverre de werkzaamheden van DEN impact hebben en in welke mate de geplande werkzaamheden moeten worden bijgesteld op basis van wensen uit de doelgroep.

4. Organisatie en maatschappelijke positie

Omdat DEN geen directe publiekstaken heeft, ligt haar maatschappelijke waarde in de ondersteuning van cultuurinstellingen om maatschappelijke, culturele en economische meerwaarde te creëren voor de samenleving op basis van digitale collectievorming, digitale archivering en digitale dienstverlening. Omdat DEN niet betrokken is bij de uitvoering van digitalisering heeft de organisatie een onafhankelijke positie ten aanzien van kennisontwikkeling en kennisdeling. Hiermee dient DEN het algemeen belang.

DEN is een Stichting volgens het Raad van Toezicht-model. De financiële positie van DEN is goed, zoals blijkt uit de liquiditeit en solvabiliteit van de organisatie, en ook uit de verslagen van de jaargesprekken met het ministerie van OCW. In de afgelopen jaren was het exploitatieresultaat van DEN steeds licht positief. Dit heeft onder andere te maken met het succesvol verwerven van projectmiddelen en gunstige huisvestingsomstandigheden (DEN is inwonend instituut bij de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag).

Als organisatie is DEN enigszins bovenformatief. Als klein kennisinstituut heeft DEN er bewust voor gekozen zo zuinig mogelijk om te gaan met materiële middelen en zo veel mogelijk te investeren in deskundig personeel als belangrijkste *asset* van de organisatie. Dit zal in de periode 2017-2020 niet wijzigen. Tijdelijk personeel zal alleen in dienst genomen worden bij beschikbare additionele middelen (bijv. bij projectfinanciering).

DEN heeft als bovensectorale ondersteunende instelling in de BIS geen eigen inkomstennorm. Wel is DEN in staat gebleken aanvullende middelen te verwerven via deelname aan nationale en Europese projecten. DEN is er alert op niet marktverstrend te werken naar adviesbureaus en consultants in de informatiesector.

De directie vormt het bestuur. Er is één directeur. Binnen het team zijn twee medewerkers aangesteld om de inhoudelijke en ondersteunende werkzaamheden te coördineren. Een externe deskundige heeft een functieprofiel en functiewaardering opgesteld voor de functie van directeur. Deze functie is gewaardeerd op schaal 14. De nevenfuncties van de directeur worden vooraf aan de Raad van Toezicht voorgelegd. Ze zijn alle openbaar en worden in de jaarverslagen vermeld. In de regel vervult de directeur de nevenfuncties onbezoldigd, ter versterking van de werkzaamheden of het profiel van DEN. De huidige directeur heeft een achtergrond in culturele informatiewetenschap, en is sinds de jaren '90 betrokken bij samenwerking tussen archieven, musea en bibliotheken.

De Raad van Toezicht wordt gevormd door personen die beroepshalve direct of indirect te maken hebben met strategieontwikkeling en/of de praktijk rond digitaal erfgoed. De Raad van Toezicht bestaat statutair uit minimaal 3 en maximaal 7 leden. De huidige Raad heeft reeds voorbereidingen getroffen voor uitbreiding van de Raad met 1 of 2 vertegenwoordigers uit cultuurproducerende instellingen. Voor leden van buiten de erfgoedsector wordt met name gekeken naar de wetenschap (informatica, humaniora), de creatieve industrie en de informatiesector. De leden van de Raad van

Toezicht doen dit werk onbezoldigd. Indien gewenst kan gebruik gemaakt worden van vacatiegelden. De Raad vergadert 4x per jaar. De eerste vergadering van ieder jaar vindt plaats in maart en is gewijd aan het jaarverslag. Tijdens de overige vergaderingen worden de voortgang en kwaliteit van de lopende werkzaamheden besproken aan de hand van zorgvuldig opgestelde rapportages. Geen van de huidige leden van de Raad van Toezicht heeft eerder een functie bekleed binnen DEN.

De directie en de Raad van Toezicht onderschrijven de Governance Code Cultuur en de Code Culturele Diversiteit en rapporteren over de toepassing ervan in de jaarverslagen.

Alle overige functies binnen de stichting zijn extern gevalideerd en gewaardeerd. Jaarlijks vinden personeelsgesprekken plaats. De medewerkers van DEN zijn generalisten met een breed palet aan kennis en vaardigheden op het gebied van cultuur/erfgoed, digitalisering, innovatie en communicatie.

5. Begroting en prestatiegegevens

a. Begroting 2017-2020

	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Realisatie 2013	Realisatie 2014
Baten						
11. Indirecte opbrengsten	0	0	0	0	23.761	60.282
18. Structurele subsidie OCW	580.000	580.000	580.000	580.000	581.374	583.246
22. Incidentele publieke subsidie	73.500	87.200	104.200	121.700	482.175	837.404
24. Totale baten	653.500	667.200	684.200	701.700	1.087.310	1.480.932
Lasten						
1. Beheerslasten materieel	82.600	82.700	82.800	82.900	106.041	90.037
2. Beheerslasten personeel	147.450	151.900	156.450	161.150	122.721	130.989
3. Totale beheerslasten	230.050	234.600	239.250	244.050	228.762	221.026
4. Activiteitenlasten materieel	29.400	26.600	26.600	26.600	157.288	326.332
5. Activiteitenlasten personeel	399.050	411.000	423.350	436.050	688.356	887.649
6. Totale activiteitenlasten	428.450	437.600	449.950	462.650	845.644	1.213.981
7. Waarvan vast contract	445.900	459.300	473.100	487.250	320.079	448.442
8. Waarvan tijdelijk contract	100.600	103.600	106.700	109.950	124.950	251.336
9. Waarvan inhuur	0	0	0	0	366.048	318.860
10. Personeelslasten totaal	546.500	562.900	579.800	597.200	811.077	1.018.638
11. Materiële lasten totaal	112.000	109.300	109.400	109.500	263.329	416.369
12. Totale lasten	658.500	672.200	689.200	706.700	1.074.406	1.435.007
13. Saldo uit gewone bedrijfsvoering	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	12.904	45.925
14. Saldo rentebaten/-lasten	5.000	5.000	5.000	5.000	10.869	9.310
15. Saldo buitengewone baten/lasten	0	0	0	0	-3.678	-2.875
16. Exploitatieresultaat	0	0	0	0	20.095	52.360

b. Toelichting op begroting

Onderdeel van de begroting:			
Post	2017	2020	Toelichting
Incidentele publieke subsidie	73.500	121.700	Deze bedragen zijn deels gebaseerd op reeds toegekende subsidies uit projecten, deels op nog te verwachten subsidies. De inschatting van de hoogte van de te verwachten subsidies is gebaseerd op ervaring uit de afgelopen beleidsperiode.

c. Balans (resultaat 2013-2014)

	2013	2014
<i>Activa</i>		
2. Materiële vaste activa	12.972	8.720
4. Totale vaste activa	12.972	8.720
6. Vorderingen	44.632	41.334
8. Liquide middelen	1.016.260	1.212.293
9. Totale vlottende activa	1.060.892	1.253.627
Totale activa	1.073.864	1.262.347
<i>Passiva</i>		
10. Algemene reserve	298.745	330.484
11. Bestemmingsreserve OCW	117.169	117.169
12. Bestemmingsfonds OCW	10.746	31.367
14. Totaal eigen vermogen	426.660	479.020
16. Totale voorzieningen	30.291	30.291
18. Kortlopende schulden	616.913	753.036
Totale passiva	1.073.864	1.262.347

d. Personeel en vrijwilligers

	2017	2020	2013	2014
1. Fte vast contract	5,4	5,4	5,6	5,7
2. Fte tijdelijk contract	1,4	1,4	4,6	1,8
3. Totaal fte (1+2)	6,8	6,8	10,2	7,5

e. Prestatiegegevens

Activiteiten

		<i>Begroting</i>		<i>Realisatie</i>	
	2017	2020	2013	2014	
A. BIS-indicatoren					
1. Schoolgebonden activiteiten	15	15	13	17	
2. Openbare activiteiten (incl. organiseren bijeenkomsten en geven van presentaties)	75	75	63	78	
3. Totaal activiteiten (1+2)	90	90	76	95	
B. DEN-indicatoren					
4. Documenteren van innovatieve projecten en 'best practices'	330	400	280	304	
5. Aantal monitoring-activiteiten	3	3	(niet gemeten)	(niet gemeten)	
6. Aantal publicaties (papier en online, incl. blogs)	85	85	84	96	

Bereik

	<i>Begroting</i>		<i>Realisatie</i>	
	2017	2020	2013	2014
A. BIS-indicatoren				
1. Deelnames schoolgebonden activiteiten (po/vo/mbo/ho)	100	100	(niet gemeten)	(niet gemeten)
2. Deelnames openbare activiteiten	800	800	1013	584
3. Totaal deelnames activiteiten (1+2)	900	900	1013	584
4. Bezoeken website totaal	70.000	80.000	61.131	64.863
5. Aantal unieke bezoekers website	55.000	60.000	43.738	47.043
B. DEN-indicatoren				
6. Aantal abonnees DEN-nieuwsbrief	2.100	2.500	1.850	1.986
7. Deelname van DEN aan bijeenkomsten van derden in Nederland (zichtbaarheid in netwerk)	150	150	185	136
8. Bijeenkomsten internationaal netwerk	40	40	56	39
9. Aantal instellingen die bijdragen aan de kennisbank	850	950	812	824
10. Aantal Twitter-volgers	5.000	6.000	3.830	4.410

f. Toelichting op het prestatieoverzicht

Naast de indicatoren die de Regeling voor de Culturele Basisinfrastructuur voorschrijft voor de bovensectorale ondersteunende instelling (de BIS-indicatoren) heeft DEN zelf enkele indicatoren toegevoegd die zij van belang acht om op een kwantitatieve wijze de ontwikkeling van de eigen werkzaamheden te kunnen duiden.

g. Berekende indicatoren

	2013	2014
Eigeninkomstenpercentage	4,1	10,4
Solvabiliteit	0,4	0,38
Liquiditeit	1,72	1,66
Weerstandsvermogen	0,39	0,32